

MEMORANDUM

voor de verkiezingen van 26 mei 2019

Plate-forme mineurs en exil
Platform kinderen op de vlucht

Kinderen
op de vlucht
verdienen een betere
bescherming

MEMORANDUM

voor de verkiezingen van 26 mei 2019

Kinderen op de vlucht verdienen een betere bescherming

**Plate-forme mineurs en exil
Platform kinderen op de vlucht**

Wat is het Platform Kinderen op de vlucht?

Het Platform Kinderen op de Vlucht bestaat al meer dan 15 jaar, en heeft als doel de bescherming van de fundamentele rechten van kinderen in migratie. Meer specifiek beschermt het Platform de rechten van twee doelgroepen: niet begeleide minderjarigen (NBMV's) en kinderen in gezin met precair of zonder wettig verblijf.

Het Platform is een nationale organisatie, en verenigt 55 Nederlandstalige en Franstalige organisaties. Het Platform oefent voornamelijk vijf verschillende activiteiten uit: coördinatiewerk, vormingen, pleidooiwerk, onderzoek en sensibilisatie. Het Platform is eveneens lid van het PICUM-netwerk (Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants), van de International Detention Coalition, en van SCEP (Separated Children in Europe Programme).

Dankzij de regelmatige contacten met lokale maar ook internationale actoren, heeft het Platform bijzonder veel tools om de noden van kinderen op de vlucht in te schatten, en hieromtrent aanbevelingen te uiten.

Over dit memorandum

Dit memorandum is gedeeld in 5 hoofdstukken. Het eerste betreft de knelpunten voor alle kinderen in migratie, of zij nou vergezeld worden door hun ouders of niet. De twee volgende hoofdstukken gaan over de specifieke knelpunten voor onze twee doelgroepen, niet begeleide minderjarigen (NBMV's) en kinderen die samen met hun gezin in België zijn. Hoofdstukken 4 en 5 behandelen twee specifieke problematieken die de laatste jaren alsmaar groter worden, en waar het Platform veel tijd aan besteedt: huisvesting voor NBMV's en ex-NBMV's, en meer specifiek de moeilijkheden die zij ondervinden om een woning te vinden op de privé-huurmarkt (hoofdstuk 4), en detentie van kinderen, en meer bepaald het nieuwe gesloten centrum voor gezinnen dat in augustus zijn deuren opende naast Brussels Airport (hoofdstuk 5).

De belangrijkste aanbevelingen van het Platform Kinderen op de vlucht

- ❖ *Het hoger belang van het kind moet een essentiële overweging vormen in alle procedures (zie p. 7).*
- ❖ *Stop met het opsluiten van kinderen in gesloten centra, en veranker een verbod op migratiedetentie van alle kinderen in de wet (zie p. 31)*
- ❖ *Organiseer voor niet begeleide minderjarigen een kleinschalige en menswaardige opvang (zie p. 13)*
- ❖ *Organiseer voor gezinnen in onwettig of precair verblijf een menswaardige opvang, en een holistische begeleiding die samen met het gezin bepaalt wat de beste duurzame oplossing is (zie p. 21)*
- ❖ *Gezien de specifieke kwetsbaarheid van kinderen in migratie, zorg ervoor dat zij toegang hebben tot psychische gezondheidszorg (zie p. 19, 26)*
- ❖ *Verbeter de toegang tot medische zorg voor gezinnen in onwettig verblijf. Stop met het beperken van het recht tot dringende medische hulp, en zorg ervoor dat zij toegang hebben tot de ziekteverzekering (zie p. 26)*

Inhoudstafel

Wat is het Platform Kinderen op de vlucht?	2
Over dit memorandum.....	2
De belangrijkste aanbevelingen van het Platform Kinderen op de vlucht.....	3
Hoofdstuk 1. Transversale uitdagingen: wat moet er veranderen voor alle kinderen in migratie?..	7
1.1. Het hoger belang van het kind moet een essentiële overweging vormen in alle procedures	7
1.2. Registratie moet voor ieder kind toegankelijk zijn	8
1.3. Zorg voor gratis en kwalitatieve juridische bijstand voor ieder kind.....	8
1.4. Maak een wetgeving die elk kind een échte kans biedt op bescherming	8
1.5. Stop met het opsluiten van kinderen	9
1.6. Zorg voor opvang en begeleiding voor minderjarige transitmigranten	9
Hoofdstuk 2. Specifieke uitdagingen voor niet begeleide minderjarigen.....	11
2.1. Pas de procedure voor leeftijdsbepaling aan	11
2.2. Verbeter de kwaliteit van de voogdij.....	12
2.3. Zorg voor een kwaliteitsopvang die aangepast is aan de noden van NBMV's	13
2.4. Zorg voor duurzame projecten rond pleeggezinnen voor NBMV's	14
2.5. Verbeter de ontwikkeling van zelfstandigheid bij de NBMV's.....	15
2.6. Verbeter de bescherming van kinderen die slachtoffers zijn van mensenhandel	16
2.7. Zorg voor een duurzame oplossing voor elke NBMV	17
2.8. Zorg ervoor dat gezinshereniging meer toegankelijk is.....	18
2.9. Zorg voor betere begeleiding van jongeren zonder wettig verblijf	18
2.10. Zorg voor betere bescherming en verzorging voor de geestelijke gezondheid van de jongeren	19
2.11. Zorg voor een betere schoolloopbaan voor NBMV's.....	19
Hoofdstuk 3. Specifieke uitdagingen voor kinderen in gezinnen	21
3.1. Zorg voor een kwaliteitsvolle begeleiding van gezinnen: plaats het migratieproject centraal	21
3.2. Vermijd dakloosheid van gezinnen met precair of zonder wettig verblijf door in te zetten op opvang.....	22
3.3. Voer het hoorrecht voor kinderen in voor alle procedures.....	23
3.4. Gebruik flexibele(re) termijnen voor gezinnen in procedures	23
3.5. Vind duurzame oplossingen voor onverwijderbare gezinnen	24
3.6. Introduceer een verjaringstermijn binnen verblijfsprocedures	24
3.7. Annuleer de nieuwe wet omtrent schijnerkenningen	25
3.8. Zorg voor toegang tot het ziekenfonds en tot betere geestelijke gezondheidszorg voor alle kinderen zonder wettig verblijf.....	26
Hoofdstuk 4. Verbeter de toegang tot huisvesting voor NBMV's en ex-NBMV's.....	27
4.1. Maak samenhuizen mogelijk voor NBMV's en ex-NBMV's	27

4.2.	Zorg voor meer sociale woningen.....	28
4.3.	Zorg voor meer betaalbare privéwoningen.....	29
4.4.	Versterk de strijd tegen discriminatie op de huurmarkt	29
Hoofdstuk 5.	Detentie en alternatieven voor detentie voor gezinnen met kinderen.....	31
5.1.	Stop onmiddellijk met het opsluiten van kinderen.....	31
5.2.	Ontwikkel (en verbeter de) alternatieven voor detentie	32
5.3.	Scheid geen gezinnen om een of meerdere gezinsleden vast te houden	33
Bijlage 1.	.....	35

Hoofdstuk 1. Transversale uitdagingen: wat moet er veranderen voor alle kinderen in migratie?

1.1. Het hoger belang van het kind moet een essentiële overweging vormen in alle procedures

Vaststellingen:

Het VN-Kinderrechtencomité definieert¹ het hoger belang van het kind² als drievoudig:

- een materieel recht: het recht van een kind dat zijn belang zorgvuldig wordt beoordeeld en als voornaamste uitgangspunt wordt genomen bij het nemen van een beslissing alsmede de garantie dat dit recht ook daadwerkelijk wordt toegepast
- een fundamenteel interpretatief rechtsbeginsel: als een wettelijke bepaling voor meerdere uitleg vatbaar is, dan moet worden gekozen voor de uitleg die de belangen van het kind het beste dient.
- een procedureregule: bij iedere beslissing die een kind aangaat, moet bekeken worden welke mogelijke invloed die kan hebben op het kind en moet duidelijk zijn hoe diens belangen zijn gewogen bij die beslissing.

Het VN-Kinderrechtencomité heeft reeds uitgezocht hoe het vaststellen van het belang van het kind in de praktijk moet gebeuren (zie haar [General Comment nummer 1 over artikel 3 van het IVRK](#), hoofdstuk 5). Onder andere geeft het comité aan dat de beslissing moet genomen worden door een multidisciplinair team, geeft het comité een lijst van elementen die moeten worden onderzocht, en stelt het comité hoe het perspectief van het kind moet gehoord en meegewogen worden.

Jammer genoeg stelt het Platform vast dat er in België veel tekortkomingen zijn, o.a. wat betreft het hoger belang van het kind in regularisatieprocedures voor humanitaire redenen (9bis), in het kader van tijdelijk verblijf voor NBMV's (wet van 12 september 2011) en in detentie- en terugkeerbeslissingen.

Aanbevelingen:

- ❖ Harmoniseer alle wetsteksten en maak ze conform aan internationale standaarden, zoals het Kinderrechtencomité het aanbeveelt in hun *General comment nummer 14*. Het Comité toont aan dat het beginsel van hoger belang van het kind rechtstreeks van toepassing is in België, dat België de toepassing ervan moet garanderen, en dat dit beginsel langs gerechtelijke weg afgedwongen kan worden.
- ❖ In concreto, hervorm op diepgaande en kindvriendelijke manier alle verblijfsprocedures, zoals bij voorbeeld de humanitaire regularisatie (9bis). Integreer een expliciete, onafhankelijke en multidisciplinaire analyse van het belang van het kind (gemotiveerd en met een beroep in volle rechtsmacht) in alle procedures.

---

¹ Kinderrechtencomité, 2013, *General comment 14 over het recht van het kind dat zijn/haar hoger belang een essentiële overweging vormt*.

² Artikel 3 van het International Verdrag inzake Rechten van het Kind (IVRK).

1.2. Registratie van asielaanvragen moet voor ieder kind toegankelijk zijn

Vaststellingen:

De hervorming van de wet van 15 december 1980 voert het principe van preregistratie voor asielaanvragen in. Vanaf 2022, zal deze preregistratie gebeuren in een specifiek centrum in Neder-Over-Heembeek. Dit stelt natuurlijk de vraag van toegang tot registratie, gezien dit centrum moeilijk te bereiken is en dus een impact zal hebben tot effectieve toegang tot bescherming van kinderen in migratie, en vooral voor NBMV's.

Aanbeveling:

- ❖ Zorg ervoor dat de preregistratie gebeurt bij de Dienst Voogdij, om te verzekeren dat de registratie toegankelijk blijft (en geen kinderen verloren gaan in de stad) en dat NBMV's contact hebben met een dienst van de justitie, en niet van migratie.

1.3. Zorg voor gratis en kwalitatieve juridische bijstand voor ieder kind

Vaststellingen:

Om van hun fundamentele rechten te kunnen genieten is het van uiterst belang dat alle kinderen kosteloos begeleid worden door een advocaat gespecialiseerd in kinderrechten en migratierecht.

Aanbevelingen:

- ❖ Zorg ervoor dat elke minderjarige, of hij/zij begeleid is of niet, gratis toegang heeft tot kwalitatieve juridische bijstand.
- ❖ Maak een lijst van advocaten die gespecialiseerd zijn in kinderrechten, familierecht en vreemdelingenrecht, die deze kinderen op de beste manier kunnen bijstaan.

1.4. Maak een wetgeving die elk kind een échte kans biedt op bescherming

Vaststellingen:

De hervorming van de vreemdelingenwet heeft een negatieve impact op de toegang op kwalitatieve procedures voor internationale bescherming. Behandelingsprocedures van verzoeken tot internationale bescherming worden versneld en beroepstermijnen ingekort, voor vele situaties. Ook kinderen zullen van zulke inperkingen het slachtoffer worden. Gezien de complexiteit van de situaties van kinderen, hun wantrouwen tegenover het systeem, en hun tekort aan informatie over de procedures, zal het voor hen alsmaar moeilijker worden om de vervolgingen in hun land van oorsprong te bewijzen. Zo zullen een groot aantal kinderen hun kansen op internationale bescherming zien krimpen, en lopen zij het risico om teruggestuurd te worden naar een land waar hun leven in gevaar is.

Aanbeveling:

- ❖ Herbekijk de wetgeving rond asiel en migratie en pas ze aan, om ervoor te zorgen dat elk kind de bescherming ontvangt die het verdient. Onze gedetailleerde opmerkingen vind in de bijlage "Korte analyse: Ongerustheden, aanbevelingen en schendingen van het Kinderrechtenverdrag" p. 35.

1.5. Stop met het opsluiten van kinderen

Vaststellingen:

In België lopen kinderen in migratie het risico om in een gesloten centrum vastgehouden te worden. Dit geldt voor begeleide maar ook niet begeleide kinderen.

Kinderen die door hun familie vergezeld worden kunnen opgesloten worden bij aankomst aan de grens, of na het verkrijgen van een bevel om het grondgebied te verlaten. Zij worden dan vastgehouden in de zogenaamde “family units” in het gesloten centrum 127bis. Deze situatie is onaanvaardbaar, en wordt in detail geanalyseerd in het Hoofdstuk 4 (p.27) van dit document.

De wet beschermd NBMV's tegen detentie, maar toch gebeurt het vaak van NBMV's achter tralies komen te zitten, als er een twijfel wordt uitgesproken over hun leeftijd. Zelfs in twijfelgevallen moeten de migranten echter opgevangen worden, en niet opgesloten, omdat er een mogelijkheid is dat het om kinderen gaat.

Aanbevelingen:

- ❖ Voer een verbod in op detentie van kinderen voor migratieredenen, voor alle kinderen, of zij begeleid zijn of niet, en of er twijfel is of niet.

Meer aanbevelingen over dit onderwerp vindt u in Hoofdstuk 4 (p. 27).

1.6. Zorg voor opvang en begeleiding voor minderjarige transitmigranten

Vaststellingen:

Ongeveer 500 à 600 « transitmigranten » zijn aanwezig in en rond het Maximiliaanpark. Er wordt geschat dat ongeveer 30% van hen niet begeleide minderjarigen zijn. Deze kinderen lopen verschillende risico's. Zij zijn buiten het beschermingssysteem, wat betekent dat hun veiligheid, hun fysieke, seksuele en mentale integriteit en gezondheid niet beschermd worden. Zij zijn aan hun lot overgelaten. In zo'n situatie worden ál hun rechten geschonden. Het Platform stelt bovendien vast dat deze kinderen zeer slecht geïnformeerd zijn over hun wettelijke mogelijkheden in België en hun rechten als minderjarigen.

Aanbevelingen:

- ❖ Maak financiële en menselijke middelen vrij, om een laagdrempelige opvang en ondersteuning te bieden voor deze minderjarigen.
- ❖ Zorg ervoor dat zij voldoende informatie ontvangen, via verschillende kanalen (straatwerk, informatiepermanenties, informatie voor de jongeren zelf en voor de families door wie ze opgevangen worden).
- ❖ Zorg voor een betere toegang tot het beschermingssysteem, door de toegang tot de OOC laagdrempeliger te maken. Dit kan o.a. door de registratie bij DVZ uit te stellen als dit nodig is om de jongere voldoende te kunnen informeren.

Hoofdstuk 2. Specifieke uitdagingen voor niet begeleide minderjarigen

2.1. Pas de procedure voor leeftijdsbepaling aan³

Vaststellingen:

In België kunnen de Dienst Voogdij, de Dienst vreemdelingenzaken en de politie een twijfel uitspreken over de leeftijd van een persoon die zich minderjarig verklaart. In sommige gevallen is het gerechtvaardigd om te twifelen aan de leeftijd van een persoon. De minderjarigen moeten beschermd worden, maar ook het systeem moet beschermd worden. Maar er ontbreken in België fundamentele procedurele waarborgen voor deze jongeren.

Het Platform kan bevestigen dat een deel van de personen die meerderjarig worden verklaard, kinderen zijn. Voor deze kinderen zijn de gevolgen van een verkeerde conclusie dramatisch en vaak onomkeerbaar: de jongeren krijgen geen voogd, hun asielaanvraag wordt meer kritisch bekeken, de toegang tot bescherming komt in gevaar, jongeren worden mogelijks overgedragen naar een ander land, toegang tot onderwijs wordt moeilijk of zelfs onmogelijk, recht op opvang kan in vraag gesteld worden, toegang tot gezondheidszorg wordt beperkt tot het uiterst noodzakelijke, jongeren zijn niet langer beschermd tegen detentie, dit alles met vaak een diepe impact op geestelijke gezondheid en identiteit.

We stellen ook vast dat de betrouwbaarheid van de medische test, gebaseerd op een radiografie van tanden, pols en sleutelbeen, in vraag wordt gesteld door vele wetenschappers. De nood om deze methode te herzien is zelfs opgenomen in de resolutie van het Europees Parlement van 2013.

Aanbevelingen:

- ❖ Voer een nieuwe, multidisciplinaire procedure voor leeftijdsbepaling in, die toegepast wordt door onafhankelijke vakmensen die de geschikte deskundigheid bezitten en die de culturele en etnische eigenschappen kennen van de onderzochte persoon.
- ❖ Veranker in de wet een maximum termijn voor het uiten van een twijfel, en de formele verplichting om deze twijfel objectief te motiveren.
- ❖ Geef de Dienst Voogdij de wettelijke mogelijkheid om de twijfel rond leeftijd geuit door andere instellingen wel of niet te volgen.
- ❖ Introduceer een systeem van tijdelijke voogdij. Zodra een NBMV gesignaleerd wordt, of er een leeftijdstwijfel geuit wordt of niet, moet er een voogd aangesteld worden om het bij te staan en te beschermen.
- ❖ Ken het voordeel van de twijfel toe aan de personen van wie de leeftijd bepaald wordt. De foutmarges die bestaan bij elk onderzoek (op basis van recente referenties) moeten duidelijk aangegeven worden. Als een minderjarige leeftijd binnen de foutmarges van de test valt, dan moet de persoon als minderjarig beschouwd worden. Dit betekent ook dat een jongere voor wie een twijfel geuit wordt nooit in detentie geplaatst mag worden.

---

³ Het Platform heeft een rapport geschreven over de problematiek van leeftijdsbepaling. Dit rapport, dat al onze aanbevelingen over dit onderwerp bevat, kunt u terugvinden [op onze website in de sectie NBMV's > Identificatie](#).

2.2. Verbeter de kwaliteit van de voogdij

Vaststellingen:

Zoals vermeld in het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK) en de voogdijwet, moet het belang van het kind in elke beslissing die hem aanbelangt, primeren. De voogd is een centrale figuur in de bescherming van NBMV's: hij vertegenwoordigt de minderjarige, garandeert het respect voor zijn hoogste belang en zoekt een duurzame oplossing die daar zoveel mogelijk mee in lijn ligt. Om deze taken tot een goed en kwalitatief einde te brengen heeft de voogd vorming, omkadering, een correcte vergoeding en een redelijke werkdruk nodig.

Voogden worden geconfronteerd met zeer verscheiden situaties die juridisch, cultureel en sociaal inzicht en competenties vergen. De huidige vijf dagen durende vorming is echter onvoldoende om de brede waaier aan materies onder de knie te krijgen. Zo moet onder meer het vreemdelingen- en asielrecht, het jeugdrecht, de verschillende soorten opvang, het onderwijsrecht, het recht rond sociale en medische hulpverlening, psychologie en interculturele bemiddeling behandeld worden. Een permanente, praktische(re) vorming, met momenten van intervisie is nodig om een kwaliteitsvoogdij te bieden aan de minderjarigen en steun aan hun voogden te bieden. De voogd is ook de enige actor die verantwoordelijk is voor kwetsbare kinderen die geen deontologische code heeft.

Aanbevelingen:

- ❖ Werk een deontologische code uit, in overleg met de voogden, die ook het beroepsgeheim en het gedeeld beroepsgeheim behandelt.
- ❖ Trek de vergoeding van de voogden omhoog, zodat deze overeenkomt met hun werklast en verantwoordelijkheden.
- ❖ Zorg in basisvorming van de voogden voor meer praktischelementen. Een permanente vorming op basis van modules moet worden ontwikkeld.
- ❖ Voorzie een budget voor de kosten van de vormingen die verband houden met het voogdijschap. Een jaarlijkse opleidingscatalogus moet worden opgesteld.
- ❖ Organiseer bijeenkomsten van voogden, intervisiesessies, supervisie en evaluatiemomenten via de Dienst Voogdij om goede praktijken uit te wisselen en de praktijken te harmoniseren.
- ❖ Beperk het maximaal aantal voogdijen per voltijdse voogd wordt tot 25.
- ❖ Maak het mogelijk voor voogden om nadat de NBMV 18 is, nog 6 maandenlang hem of haar te steunen. De voogd zal hiervoor betaald worden.

2.3. Zorg voor een kwaliteitsopvang die aangepast is aan de noden van NBMV's

Vaststellingen:

De wetgeving rond opvang voert het principe van « aangepaste opvang » in voor NBMV's. In de praktijk blijkt de opvang toch niet aangepast te zijn. Jongeren worden te vaak overgeplaatst door de sluiting van opvangcentra. Er zijn te weinig menselijke middelen voor een multidisciplinaire en aangepaste opvang. De opvangcentra zijn te groot voor een kwalitatieve individuele begeleiding.

NBMV, ongeacht hun statuut, hebben recht op een opvang die overeenkomt met hun hoger belang als kind. Opvang is een basisvoorwaarde voor de begeleiding van NBMV en voor het uitwerken van een levensproject.

Kwaliteitsvolle opvang en begeleiding zijn belangrijke instrumenten om verdwijningen tegen te gaan. Elke verdwijning is er één te veel.

Aanbevelingen:

- ❖ Investeer in kwaliteitsopvang door de nadruk te leggen op menselijke omkadering en kleinschalige structuren (maximum 40 per structuur en een ideaal gemiddelde van 15 à 20 jongeren).
- ❖ Financier op structurele wijze alternatieve, kleinschalige en menselijke opvangmogelijkheden voor jongeren met specifieke noden. Onder meer voor jongeren die een straatparcours hebben gehad, zwangere meisjes, jongeren met psychologische problematieken en jongeren met verslavingsproblemen.
- ❖ Creëer transitopvangplaatsen van korte duur die NBMV 24u op 24 kunnen opvangen. Deze plaatsen zouden voor uitzonderlijke omstandigheden zijn, bv. jongeren die opgepakt zijn door de politie, dakloze jongeren, jongeren die zeer laat in de nacht aankomen of gesignaleerd worden aan de maatschappelijke diensten.
- ❖ Ontwikkel en versterk de opvang in pleeggezinnen.
- ❖ Versterk de samenwerking tussen van de hulpverleners tussen de verschillende opvangfasen.
- ❖ Zorg ervoor dat de toegang tot de LOI gebeurt op basis van het leerproces en de autonomie van de jongere, en niet op basis van het wel of niet hebben van een verblijfstitel. Deze oriëntatie moet gebaseerd zijn op een evaluatie en gesprek over de autonomie van de jongere, samen met de jongere zelf, de voogd, het team van het opvangcentrum van 2de fase, en het team van het LOI (3de fase).
- ❖ Werk aan een preventiebeleid rond disciplinaire transferts. Dit preventiebeleid is gebaseerd op vorming van het personeel en samenwerkingsregels met de voogd en het netwerk van de jongere.

2.4. Zorg voor duurzame projecten rond pleeggezinnen voor NBMV's

Vaststellingen:

Door de opvangcrisis van 2015 zijn er in België veel pilootprojecten gestart, die NBMV's alternatieven bieden tegenover de opvangcentra. Zij bieden kwetsbare jongeren voor wie het leven in een collectief centrum geen oplossing een leven binnen een gezin. Dit soort projecten maakt het mogelijk voor geëngageerde burgers om zich ook in te zetten voor deze kwetsbare kinderen

NBMV's die in een pleeggezin geplaatst worden groeien op in een veilige omgeving, wat hun toestaat om zich volop te integreren in de Belgische samenleving, onder andere wat school en sociaal netwerk betreft.

Sommigen van deze projecten hebben een slaagpercentage van meer dan 90%.

Ondanks deze cijfers worden deze projecten niet voldoende gefinancierd, en krijgen ze bijvoorbeeld geen structurele erkenning. Dit is nodig opdat de opvang van NBMV's door gezinnen omkaderd wordt door professionele organisaties met gevormde begeleiders.

Aanbevelingen:

- ❖ Voeg het pleegzorgmodel officieel toe in de opvangmodaliteiten voor NBMV's.
- ❖ Versterk en financier pilootprojecten, via erkenningen en langdurige subsidies.
- ❖ Zorg voor voldoende middelen voor de identificatie van de NBMV's, een grondige screening van de pleeggezinnen, en een multidisciplinaire opvolging van de opvang in het pleeggezin.

2.5. Verbeter de ontwikkeling van zelfstandigheid bij de NBMV's

Vaststellingen:

Zoals alle adolescenten zijn NBMV hun persoonlijkheid en identiteit aan het opbouwen. In tegenstelling tot veel van hun Belgische leeftijdsgenoten moeten NBMV vaak traumatische gebeurtenissen integreren en dit zonder de hulp van hun ouders. Vaak zijn ze sociaal geïsoleerd en hebben ze nood aan het op- en uitbouwen van een sociaal netwerk waarin ze zich tussen leeftijdsgenoten kunnen ontwikkelen. Ook voelen ze zich vaak verloren tegenover de vele administratieve stappen die ze moeten zetten wanneer ze de opvang moeten verlaten. Denk aan het vinden van een studio, het aanvragen van sociale hulp bij het OCMW, etc. Een kwaliteitsvolle begeleiding is een belangrijke hulp in het aangaan van deze uitdagingen.

De voorbereiding op het zelfstandig leven gaat gepaard met veel stress voor de minderjarige en vraagt intensief werk van de voogd en andere begeleiders. De zelfstandigheidverwerving van NBMV is een project dat samen met de jongeren moet worden opgebouwd en moet als dusdanig aangepakt worden. Het werken aan de zelfstandigheid moet beginnen vanaf het begin van de opvang in het onthaalgezin of centrum en moet geleidelijk aan tot stand gebracht worden.

Aanbevelingen:

- ❖ Vanaf de tweede opvangfase moet men, in functie van hun volwassenheid en leeftijd, werken aan het zelfstandig worden van en met de NBMV. Dit kan door middel van modules.
- ❖ De begeleidingsprojecten voor zelfstandigheid wonen voor NBMV die al ontwikkeld zijn door organisaties moeten structureel gesteund worden. Ondanks het vele goede werk dat deze organisaties al verrichtten blijft hun financiering onzeker.
- ❖ Gezien de problemen die de opvangcentra tegenkomen wanneer ze de jongeren willen voorbereiden op en begeleiden naar het zelfstandig wonen moeten “mobiele zelfstandigheidsdiensten” ontwikkeld worden, met name in alle regio's en dicht bij de opvangcentra. Zo kan de integratie van NBMV die erkend vluchteling zijn of die het statuut subsidiaire bescherming hebben gekregen bevorderd worden.
- ❖ Andere vormen voor het leren van zelfstandigheid moeten gestimuleerd en onderzocht worden. In de Franse gemeenschap moeten, bv., de “kamers met aandacht” die in de Vlaamse gemeenschap bestaan uitgewerkt worden. Ook wanneer de jongere zelfstandig woont, moet hij kunnen blijven genieten van de juridische, pedagogische, medische en psychosociale bijstand die hij nodig heeft, zonder dat er een breuk optreedt op 18 jaar.
- ❖ Collectieve vormen van zelfstandig wonen moeten worden ontwikkeld. Dit kan een aangepaster antwoord vormen voor jongeren die van landen zijn waar men meer in gemeenschap leeft dan de huidige individuele vormen van zelfstandig wonen.

2.6. Verbeter de bescherming van kinderen die slachtoffers zijn van mensenhandel

Vaststellingen:

Mensenhandel wordt gedefinieerd als feiten van:

- ✓ uitbuiting in de prostitutie of kinderpornografie;
- ✓ uitbuiting in de bedelarij;
- ✓ tewerkstelling in omstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid;
- ✓ het wegnemen van organen;
- ✓ een persoon tegen zijn wil een misdaad of een wanbedrijf te doen plegen

Door hun minderjarigheid, hun afzondering en hun beperkte kennis van beschermingsinstanties in België zijn NBMV een bijzonder kwetsbare groep. Vandaar dat zij een groot risico lopen uitgebuit te worden door mensenhandelaars. Om erkend te worden als slachtoffer van mensenhandel zijn deze kinderen echter verplicht met de gerechtelijke instanties samen te werken om zo bescherming en, eventueel, een verblijfsvergunning te verkrijgen. Dit is een belangrijk obstakel voor kinderen die vaak rechtbanken en de overheid vrezen vanwege slechte ervaringen in het herkomstland dat ze ontvluchtten. Veel NBMV zijn bang om een aanvraag tot erkenning van slachtoffer van menshandel in te dienen uit angst voor vergelding. Deze kinderen krijgen dus moeilijk toegang tot de bescherming en begeleiding die ze nodig hebben. Minderjarigen de voorwaarde tot medewerking opleggen is dan ook onaanvaardbaar en kan ernstige gevolgen hebben.

Aanbevelingen:

- ❖ Pas de wet omtrent het statuut van slachtoffer van mensenhandel aan, en het verblijfsrecht dat ermee verbonden is. Het statuut van slachtoffer van mensenhandel en het verbonden verblijfsrecht moeten erkend worden door een multidisciplinair panel. Verplichte samenwerking met de gerechtelijke autoriteiten mag geen voorwaarde zijn voor het verkrijgen van dit statuut en verblijf.
- ❖ Erken Esperanto als gespecialiseerd centrum voor slachtoffers van mensenhandel. Creëer een soortgelijk centrum in het Vlaams gewest.

2.7. Zorg voor een duurzame oplossing voor elke NBMV

Vaststellingen:

De bepaling en de toepassing van de duurzame oplossing (gezinshereniging, terugkeer naar het land van herkomst of integratie in België)⁴ is en moet het doel zijn van de begeleiding van de NBMV. Toch bestaat er geen methode om de duurzame oplossing te bepalen. Momenteel doet de voogd een voorstel aan het Bureau MINTEH van de DVZ, die uiteindelijk beslist wat de duurzame oplossing is en al dan niet een verblijfsdocument aflevert. De DVZ is echter verantwoordelijk voor migratie en geen instantie die vertrekt vanuit de rechten of de bescherming van het kind – een belangenconflict met ernstige gevolgen. Bovendien voert de DVZ geen sociaal onderzoek van de gezinssituatie in het land van herkomst, waardoor noch de voogd noch de DVZ zelf eventuele gevaren van terugkeer naar waarde kan schatten. Tot slot kan men geen beroep in volle rechtsmacht indienen tegen de beslissing van de DVZ, ondanks het feit dat dit om een levensveranderende beslissing gaat.

Aanbevelingen:

- ❖ Het bepalen van de duurzame oplossing moet een onafhankelijk, multidisciplinair proces zijn dat de rechten van het kind centraal plaatst.
- ❖ De bepaling van de duurzame oplossing kan alleen gebeuren na een nauwkeurige afweging van de voor- en nadelen van een terugkeer, een gezinshereniging en een onbepaald verblijf in België. Een beslissing dat de duurzame oplossing in het land van herkomst ligt kan enkel worden genomen als wettelijke vertegenwoordigers van het kind geïdentificeerd zijn en dat deze duidelijk de terugkeer van het kind duidelijk en ondubbelzinnig aanvaarden, dat een aangepaste opvang en gezondheidszorg, onderwijs, welzijn en veiligheid van het kind gegarandeerd zijn. Deze voorwaarden gelden ook voor een gezinshereniging in een derde land. De mening van het kind wordt ook in acht genomen.
- ❖ De sociale onderzoeken moeten met toestemming van de minderjarige in het land van herkomst worden uitgevoerd. De onderzoeken moeten minstens rekening houden met de omgeving (veiligheid, politieke, economische en sociale situatie) en de situatie van de familie (leefomstandigheden, omstandigheden rond de opsplitsing van het gezin, familiegeschiedenis, sociale netwerken, mogelijkheid van het gezin het kind op te voeden, op te vangen en te beschermen). De resultaten van deze sociale onderzoeken moeten dienen als hulpmiddel voor het bepalen van een duurzame oplossing voor elke NBMV.
- ❖ De beslissing over de duurzame oplossing moet worden onderworpen aan een beroep in volle rechtsmacht.

---

⁴ Artikel 61/14 van de wet van 15/12/1980

2.8. Zorg ervoor dat gezinshereniging meer toegankelijk is

Vaststellingen:

Voor NBMV's die het statuut van vluchteling of subsidiaire bescherming hebben is gezinshereniging een recht. Toch zijn er veel problemen met de aanvraag, de behandeling en de opvolging van de gezinshereniging van deze jongeren. Ten eerste zijn de kosten van gezinshereniging zeer hoog. Dit zorgt ervoor dat NBMV's in het zwart moeten werken om de verschillende visa en vertalingen van de documenten te kunnen vertalen. Zo worden de NBMV's blootgesteld aan uitbuiting. Als het gezin uiteindelijk aankomt, draagt de NBMV het hele gewicht van de verschillende administratieve stappen die nodig zijn (verblijf, huisvesting, werk, vorming, bijstand), omdat hij als enige de werking van het land kent. Deze omdraaiing van het ouderschap kan schade veroorzaken aan de relaties binnen het gezin. Broers en zussen van NBMV's hebben geen recht op gezinshereniging en kunnen enkel naar België komen via een humanitair visum. Een van de gevolgen hiervan: broers en zussen die bijna 18 zijn hebben 5 jaar lang niet het recht om te werken.

Aanbevelingen:

- ❖ Verlaag de kosten voor gezinshereniging, zorg voor een tarief per gezinsherenigingdossier, en niet per gezinslid, voor gezinnen van NBMV's.
- ❖ Behandel de gezinnen van NBMV's die in België aankomen als begunstigden van de opvangwet (zelfs als er geen asielaanvraag wordt ingediend). Zij moeten minstens 6 maanden opgevangen worden. Die periode moet verlengd worden voor bijzonder kwetsbare gezinnen. Dit geeft het gezin de tijd om de verschillende administratieve zaken op orde te brengen, en de werking van België te leren kennen.
- ❖ Pas de wet over het recht op werk aan: geef mensen die via een humanitaire visum naar België zijn gekomen het recht op werk.

2.9. Zorg voor betere begeleiding van jongeren zonder wettig verblijf

Vaststellingen:

Een aantal NBMV's hebben geen perspectief op verblijf als hun meerderjarigheid nadert. Er zijn te weinig projecten die deze jongeren begeleiden naar de 4 sporen die zij kunnen nemen: regularisatie via een andere procedure, migreren naar een ander land, vrijwillige terugkeer of leven zonder wettig verblijf.

Aanbeveling:

- ❖ Ontwikkel projecten ter begeleiding van NBMV's met precare verblijfsperspectieven met als doel de jongeren te informeren over hun perspectieven, en die jongeren een actieve rol geven in de zoektocht naar een duurzame oplossing. Pas de wet over het recht op werk aan: geef mensen die via een humanitaire visum naar België zijn gekomen het recht op werk.

2.10. Zorg voor betere bescherming en verzorging voor de geestelijke gezondheid van de jongeren

Vaststellingen:

Toegang tot geestelijke gezondheidszorg is van fundamenteel belang om kwetsbaarheid in veerkracht te veranderen. Veel NBMV's hebben nood aan psychosociale steun. In de praktijk stelt het Platform vast dat de NBMV's alsmaar zwaardere en meer complexe profielen hebben, met een mix van cognitieve vertraging, trauma's, concentratiemoeilijkheden, geen of weinig voorafgaande scholing, psychiatrische problemen, verslavingen, gedragsproblemen en slaapstoornissen. Dit vergt dus een intensieve begeleiding. Bij alle centra voor geestelijke gezondheid die ervaring met dit soort problemen is er echter een lange wachtlijst. In sommige gebieden is er geen enkele specialist waar de NBMV toegang tot heeft. Verder is er een schrijnend tekort aan plekken in de pedopsychiatrie.

Aanbevelingen:

- ❖ Zorg voor voldoende financiering om te toegang tot geestelijke gezondheidszorg te verbeteren voor kinderen die trauma's hebben overgehouden van hun vlucht.
- ❖ Zorg voor mobiele geestelijke-gezondheidszorgteams in alle provincies.

2.11. Zorg voor een betere schoolloopbaan voor NBMV's

Vaststellingen:

Schoolloopbaan is zeer bepalend voor het verdere leven. Het Platform stelt echter vast dat door de taalachterstand jongeren niet terechtkomen in de richtingen die hen daadwerkelijk interesseren. Cijfers van tests (m.b.t. het IQ van jongeren in de Vlaamse gemeenschap) zijn met een korrel zout te nemen, ten gevolge van het gebrek aan culturele sensitiviteit van de tests en de taalbarrière. Toch zijn ze nog steeds bepalend voor de doorverwijzing. Het beheersen van de taal is een belangrijke factor om bepaalde studierichtingen te doen. Er vaak te snel, te vanzelfsprekend naar BSO (of buitengewoon onderwijs) wordt doorverwezen. Voor analfabete jongeren bestaan er weinig aangepaste programma's. Ook voor schoolverlatende NBMV's is er nood aan innovatieve projecten die de vaardigheden van de jongeren erkennen.

Aanbevelingen:

- ❖ Bouw educatieve projecten op voor voortijdige schoolverlaters, gebaseerd op: oriëntatie, mediatie, informatie, studiebegeleiding, en workshops om stages te vinden.
- ❖ Vorm leraren en opvoeders door hen aan sensibilisatiewerkshops over NBMV's te laten meedoen.
- ❖ Versterk de Nederlandse/Franse les, en zorg voor voldoende bijlessen indien nodig.

Hoofdstuk 3. Specifieke uitdagingen voor kinderen in gezinnen

3.1. Zorg voor een kwaliteitsvolle begeleiding van gezinnen: plaats het migratieproject centraal

Vaststellingen:

Het Belgische beleid zet vanaf de aankomst van asielzoekers in op zowel verblijf- als terugkeerbegeleiding. Zo lang procedures lopen, ligt de nadruk op verblijf; wanneer een verblijfsprocedure negatief afgesloten werd, komt de nadruk op terugkeer. Zo wil België ervoor zorgen dat mensen de positieve en negatieve beslissingen in verblijfsprocedures gehoorzamen. De overheid slaagt echter niet altijd in haar opzet en een aantal gezinnen verkiezen een leven in de illegaliteit boven een terugkeer.

Tijdens de begeleiding richten instanties, begeleiders en ook de gezinnen zelf zich sterk op de technisch-administratieve kant van het verhaal: het bekomen van verblijfspapieren. Dit aspect is uiteraard primordiaal, maar deze focus op papieren zorgt ervoor dat men de oorzaken van de migratie, het migratieproject, vergeet.

Een efficiënte en effectieve begeleiding vertrekt vanuit het migratieproject; verblijf of terugkeer zijn enkel manieren om dat project waar te maken. Internationaal onderzoek⁵ toonde aan dat er verschillende elementen noodzakelijk zijn voor een succesvol systeem, wat betreft kosten, medewerking met de overheid (*compliance*) en welzijn, zoals bv.:

- een evaluatieprocedure om een aangepaste opvolging te bepalen, met een individuele analyse van alle leden van het gezin naar bv. kwetsbaarheid, gezondheidsnoden, onderwijssituatie, enz.
- een holistische begeleiding, gebaseerd op het idee van '*case management*', gericht op een duurzame oplossing ('*case resolution*')
- voldoende informatie voor het gezin, opdat zij vertrouwen dat zij een eerlijke procedure hadden
- contacten met de buitenwereld

Aanbevelingen:

- ❖ Baseer de *begeleiding* van gezinnen op continuïteit, transparantie en begrip. Geef gezinnen van begin tot eind een onafhankelijke gevormde 'case worker' die voor een intensieve opvolging kan zorgen.
- ❖ Organiseer begeleiding volgens een model van 'case management', gericht op het vinden van een duurzame oplossing ('case resolution'). Betrek de gezinnen in de voorbereiding van deze duurzame oplossing, integratie in België of terugkeer en herintegratie in het land van herkomst.
- ❖ Indien terugkeer de duurzame oplossing blijkt, bereid de terugkeer en herintegratie van zowel de kinderen als de ouders in het land van herkomst goed voor en neem hier voldoende tijd. (Bv. afleveren en vertalen van certificaten, diploma's en getuigschriften, voorbereiding van huisvesting, etc.)

---

⁵ Sampson, R., Chew, V., Mitchell, G., Bowring, L., 2015, *There are alternatives. A handbook for preventing unnecessary immigration detention (revised edition)*, International Detention Coalition.
Costello C. & Kaytaz E., 2013, *Building Empirical Research into Alternatives to Detention: Perceptions of Asylum-Seekers and Refugees in Toronto and Geneva*. UNHCR Legal and Protection Policy Research Series.

3.2. Vermijd dakloosheid van gezinnen zonder wettig verblijf door in te zetten op opvang

Vaststellingen:

Om het welzijn van kinderen zonder wettig verblijf te beschermen, hebben de gezinnen waarvan de ouders niet kunnen instaan voor de onderhoudsplicht recht op opvang (“materiële hulp”⁶). Vroeger werden deze gezinnen in Fedasil-centra opgevangen, waar ze begeleid werden naar een wettig verblijf in België of een terugkeer. Sinds enkele jaren is de praktijk sterk veranderd en worden gezinnen automatisch naar terugkeerwoningen gestuurd, die gerund worden door de Dienst Vreemdelingenzaken.

Het Platform meent dat het recht op materiële hulp, zoals voorzien in de wet, in de praktijk werd uitgehouden. Resultaat is dat minder en minder gezinnen vragen voor materiële hulp. Ze komen vaak in de daklozenopvang terecht, en mogelijks op straat. De Brusselse dak- en thuislozensector waarschuwen al verschillende winters voor het steeds groter wordende aantal dakloze gezinnen.

In een streven naar een einde van dakloosheid van gezinnen, moet “housing first” aangevuld worden met een begeleiding aangepast aan de situatie van het gezin (vb. alleenstaande ouders met een lopende erkenningsprocedure). Het Platform stelt vast dat de obstakels gezinnen moeten overwinnen veel tijd in beslag nemen om redenen waar zij vaak geen controle over hebben, zoals de duur van bepaalde procedures. Woongerichte oplossingen met toekomstbegeleiding zijn de beste manier om de gezinnen de stabiliteit, de tijd en de ruimte te geven om die obstakels te boven te komen.

Aanbevelingen:

- ❖ Geef gezinnen waarvan een aanvraag voor verblijfsprocedure (bij voorbeeld 9bis, 9ter, of meervoudige asielaanvraag) ontvankelijk is verklaard, opvang in een Fedasil-centrum.
- ❖ Voorkom dak- en thuisloosheid van gezinnen met kinderen, door de “materiële hulp” voor gezinnen zonder wettig verblijf, zoals bedoeld door de wetgever, in ere te herstellen. Voorzie zowel de opvang, in een Fedasilcentrum, als de “tweesporenbegeleiding” zoals voorzien door de wetgever. (Zie 3.1. *Zorg voor een kwaliteitsvolle begeleiding van gezinnen: plaats het migratieproject centraal*)
- ❖ Om dakloze gezinnen te ondersteunen, investeer in woongerichte opvang en begeleiding (‘housing first’), zodat gezinnen de stappen kunnen zetten om uit de dak- en thuisloosheid te geraken. Neem actief de hindernissen weg, zoals het tekort aan transithuizen, het tekort aan woningen voor grote gezinnen met een laag inkomen, enz.

---

⁶ Ter herinnering, het recht op materiële hulp aan gezinnen zonder wettig verblijf is het gevolg van een principearrest van het Grondwettelijk Hof van 22 juli 2003 (toen Arbitragehof) dat oordeelde dat een kind en zijn gezin, ook als zij onwettig op het grondgebied verblijven, recht hebben op een waardig leven. Sindsdien bepaalt het artikel 57§2 van de OCMW-wet dat een minderjarige en zijn gezin die onwettig op het grondgebied verblijven, kunnen genieten van een maatschappelijke hulpverlening die beperkt is tot de materiële hulp die nodig is voor de ontwikkeling van het kind. Het voorgenoemde arrest werd omgezet in het Koninklijk Besluit van 24 juni 2004 (gewijzigd door een KB van 1 juni 2006).

- ❖ Investeer in voldoende aangepaste noodopvangplaatsen voor gezinnen met kinderen, het hele jaar door (met specifieke opvangvoorzieningen: apart centrum, een kamer per familie, 24/24h opvang).

3.3. Voer het hoorrecht voor kinderen in voor alle procedures

Vaststellingen:

In de recente wetwijzigingen van de Vreemdelingenwet zorgt het artikel 57/1 rond “Gehoor van begeleide minderjarigen” voor een stevige verankering van het hoorrecht van kinderen bij het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen. Bovendien wordt er ook gemeld dat het hoger belang van het kind “een doorslaggevende overweging” is “die de Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen moet leiden tijdens het onderzoek van het verzoek om internationale bescherming”.

Deze bepalingen m.b.t. tot het hoorrecht en het hoger belang van het kind werden echter niet toegevoegd voor de Dienst Vreemdelingenzaken.

Aanbevelingen:

- ❖ Aangezien de registratie van een verzoek om internationale bescherming, alsook de registratie en alle eventuele onderhouden m.b.t. verblijfsaanvragen om humanitaire of medische redenen, gebeuren bij de Dienst Vreemdelingenzaken, moeten de bepalingen m.b.t. tot het hoorrecht en het hoger belang van het kind ook gelden voor de Dienst Vreemdelingenzaken.

3.4. Gebruik flexibele(re) termijnen voor gezinnen in procedures

Vaststellingen:

De opgelegde termijnen in het asiel- en migratiesysteem zijn bij de meest recente wetwijzigingen in de Vreemdelingenwet nog verder ingekort. Deze termijnen zijn te strikt en hebben weinig oog voor de realiteit van gezinnen. Wanneer een gezin een negatieve verblijfsbeslissing krijgt, moeten ze het idee van een toekomst in België opgeven. Dat aanvaarden is moeilijk en een nieuw toekomstperspectief opbouwen vergt tijd. Toch moet het gezin zeer snel beslissen of ze al dan niet vrijwillig terugkeren. Indien ze dat niet binnen de vastgelegde termijnen doen, gaat België automatisch over op een gedwongen terugkeer. Nochtans kan enige flexibiliteit ervoor zorgen dat meer mensen vrijwillig terugkeren.

Aanbeveling:

- ❖ Laat een flexibeler gebruik van de termijnen na negatieve verblijfsbeslissingen toe, bijvoorbeeld door de begeleider van het gezin de mogelijkheid te geven deadlines uit te stellen of verlengingen aan te vragen als hij/zij denkt dat dat de (terugkeer)begeleiding ten goede komt. Het Platform raad aan om gezinnen minimum 6 maanden de tijd te geven om te werken aan een duurzame oplossing na een negatieve beslissing.

3.5. Vind duurzame oplossingen voor onverwijderbare gezinnen

Vaststellingen:

Paradoxaal genoeg kunnen niet alle uitgeprocedeerde gezinnen ook daadwerkelijk vertrekken. Dit kan verschillende oorzaken hebben: het land van herkomst wil geen papieren geven of de persoon als onderdaan erkennen; een complexe gezinssituatie, bijvoorbeeld met verschillende nationaliteiten; medische redenen waardoor een persoon niet kan reizen; een terugkeer zou mensenrechtenschendingen tot gevolg hebben; enz.

Doordat deze uitgeprocedeerde gezinnen niet kunnen terugkeren, komen ze in een paradoxale situatie terecht. In de realiteit worden ze aan hun lot overgelaten. De kans op mensonterende situaties, een leven op straat en uitbuiting vergroot dan aanzienlijk.⁷

Aanbeveling:

- ❖ Geef gezinnen die niet kunnen terugkeren een verblijfsrecht in België. Voorzie materiële hulp (opvang) zolang het verblijf nog niet geregeld is.

3.6. Introduceer een verjaringstermijn binnen verblijfsprocedures

Vaststellingen:

Soms wordt het verblijfsstatuut van kinderen afgenomen na een jarenlang verblijf in België, omdat ontdekt wordt dat ouders logen in een verblijfsaanvraag over nationaliteit, vervolgingsgrond, etc. Dienst Vreemdelingenzaken neemt dan van de ene op de andere dag de verblijfsvergunning af van de persoon én zijn personen ten laste.

Hoewel de Staat vanzelfsprekend het recht en de plicht heeft fraude in verblijfsprocedures aan te pakken, kan dit enorme gevolgen hebben voor de kinderen van de frauderende ouder(s). Dit is des te schrijnender indien de fraude ettelijke jaren later ontdekt wordt. Kinderen moeten dan ofwel terug naar een land dat ze niet kennen of worden willens nillens in de illegaliteit gestort. Zij worden dan het slachtoffer van de beslissingen van hun ouder(s). Het invoeren van een verjaringstermijn binnen de asiel- en migratiewetgeving kan ervoor zorgen dat dit niet gebeurt, terwijl België nog steeds de mogelijkheid heeft fraude op te sporen en tegen te gaan.

Aanbeveling:

- ❖ Voer een faire verjaringstermijn voor fraude in binnen asiel- en verblijfsprocedures in de Vreemdelingenwet. Indien het verblijfsrecht van de betrokken minderjarigen afgeleid was van het verblijfsrecht van de frauderende ouder(s), moet bij eventuele regularisatieaanvragen voor humanitaire redenen (9bis) rekening gehouden worden met hun onmacht in de eerdere frauduleuze verblijfsaanvraag.

---

⁷ Voor meer achtergrondinformatie over niet-terugkeerbare mensen in onder meer België, zie bv. Vanderbruggen M, Phelps J, Sebtaoui N, Kovats A, Pollet K, 2014, *Point of no return. The futile detention of unreturnable migrants*. Flemish Refugee Action (www.pointofnoreturn.eu)

3.7. Annuleer de nieuwe wet omtrent schijnerkenningen

Vaststellingen:

Een nieuwe wet die als doel heeft frauduleuze erkenningen te bestrijden, de “wet tegen schijnerkenningen” van 19 september 2017⁸ creëerde nieuwe obstakels voor ouders zonder wettig verblijf om hun kinderen te erkennen.

Het Platform Kinderen op de vlucht stelt dat deze nieuwe wet indruist tegen de Belgische Grondwet en het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties schendt, net zoals de Raad van State al eerder had gesteld in zijn bijzonder kritisch advies. De maatregelen in de nieuwe wet zijn geheel disproportioneel en bovendien onnodig, aangezien er al verschillende mechanismes bestaan om fraude te bestrijden.

Kinderen die, als gevolg van de nieuwe wet, niet erkend kunnen worden door hun Belgische, Europese of buitenlandse vader mét verblijfsrecht in België, zullen geen verblijfsrecht krijgen. Buiten het feit dat zij hun verwantschap niet vastgesteld zien, zijn de gevolgen voor een kind zonder wettig verblijf ernstig: zij hebben geen sociale rechten (geen ziekteverzekering, geen gezinsbijlagen...) en riskeren met hun moeder het land uitgezet te worden. Wat betreft kinderen die niet erkend kunnen worden door hun vader zonder wettig verblijf: zij lopen het risico definitief gescheiden te worden van die vader nadat hij ons land uitgezet wordt.

Afhankelijk van de situatie zullen kinderen aan wie verwantschap met een ouder geweigerd wordt, mogelijks die ouder niet kunnen leren kennen en geen band met hem of haar kunnen opbouwen. Zij zullen geen recht hebben op alimentatie van deze ouder, zij zullen niet kunnen erven... In sommige gevallen zullen deze kinderen zelfs hun origine niet kennen. Deze diverse gevolgen vormen zo ernstige schendingen van de rechten van het kind.

Aanbevelingen:

- ❖ Annuleer deze wetswijziging. Er bestaan reeds twee verschillende mechanismes om het zogenaamde fenomeen van frauduleuze erkenningen te bestrijden: de weigering of de intrekking van het verblijf van de ouder die het verblijf heeft gekregen op basis van een frauduleuze erkenning, en een beroep tot nietigverklaring van de erkenning. Deze mechanismes worden al jaren succesvol toegepast om fraudegevallen te bestrijden.

---

⁸ Volledig: Wet van 19 september 2017 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, het Gerechtelijk Wetboek, de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en het Consulair Wetboek met het oog op de strijd tegen de frauduleuze erkenning en houdende diverse bepalingen inzake het onderzoek naar het vaderschap, moederschap en meemoederschap, alsook inzake het schijnhuwelijk en de schijnwettelijke samenwoning. De wet werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 4 oktober 2017 en wordt ten laatste van kracht op 1 april 2018 (www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2017/09/19/2017013422/justel).

3.8. Zorg voor toegang tot het ziekenfonds en tot betere geestelijke gezondheidszorg voor alle kinderen zonder wettig verblijf

Vaststellingen:

Alle niet-begeleide minderjarigen hebben toegang tot het ziekenfonds na 3 maanden inschrijving in het onderwijs. Buitenlandse kinderen zonder wettig verblijf, die begeleid zijn door hun ouders, hebben dit recht niet. Zij hebben enkel recht op Dringende Medische Hulp. Nochtans lopen begeleide kinderen evenveel gezondheidsrisico's.

Vakmensen stellen vast dat er een grote nood is aan geestelijke gezondheidszorg voor kinderen op de vlucht én hun ouders. Trauma's en andere geestelijke gezondheidsproblemen vormen vaak een obstakel voor gezinnen om een leven op te bouwen in België en belemmeren soms heel concreet ouders om problemen m.b.t. hun verblijfstitels te overkomen.

Aanbevelingen:

- ❖ Herzien artikel 32, §22 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 "Verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen" opdat alle kinderen zonder wettig verblijf toegang krijgen tot het ziekenfonds.
- ❖ In afwachting van deze herziening, neem geestelijke gezondheidszorg op in de "Dringende Medische Hulp" voor alle kinderen én hun ouders.

Hoofdstuk 4. Verbeter de toegang tot huisvesting voor NBMV's en ex-NBMV's

In 2015 had men het vaak over een “opvangcrisis”, onder andere voor NBMV's. In 2015 hebben 3.099 minderjarigen asiel aangevraagd in België, tegen 486 in 2014⁹. Deze “opvangcrisis” wordt nu een “huisvestingscrisis” voor deze jongeren. Na hun opvangtraject, worden zij nu geconfronteerd met een groot probleem: het vinden van een woning.

In de huidige woningmarkt is het voor eenieder moeilijk om een betaalbare woning te vinden. Bovenop de obstakels waarmee andere kansarme bevolkingsgroepen ook mee geconfronteerd worden, zijn er voor NBMV's nog bijkomende problemen, die verbonden zijn aan hun kwetsbaarheid, leeftijd en traject. Veel van deze jongeren lopen dus het risico om op straat te landen, of in een krotwoning.

4.1. Maak samenhuizen mogelijk voor NBMV's en ex-NBMV's

Vaststellingen:

Veel mensen huizen samen om goedkoper te kunnen wonen. Dit is voor NBMV's en ex-NBMV's echter geen optie, omdat zij financieel worden gesteund voor het OCMW. Zij lopen het risico dat hun steun sterk verlaagd wordt, als zij door het OCMW als samenwonend, en niet alleenstaand, beschouwd worden.

Volgens de wet, om een persoon als samenwonend te beschouwen, moet hij/zij met een of meerdere personen onder een dak samenwonen, **en** moeten zij de huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gemeenschappelijk regelen¹⁰. Deze onduidelijke definitie leidt tot zeer uiteenlopende interpretaties van de wet.

Sommige gemeentes beschouwen samenhuizende personen als alleenstaand, onder bepaalde voorwaarden. Andere doen dit niet. De criteria die gebruikt worden om deze onderscheiding te maken verschillen ook tussen de gemeentes, en ook onder medewerkers binnen de OCMW's.

Concreet ontvangt de NBMV of ex-NBMV die als samenwonend beschouwd wordt 595,13 € i.p.v. 892.13 € per maand. Ter informatie, in 2016 koste een studioappartement in Brussel gemiddeld 510 €, terwijl een tweekamerwoning gemiddeld 710 € kostte¹¹. Toegang tot samenhuizen is dus van reëel belang voor deze jongeren.

Aanbevelingen:

- ❖ Verstuur een omzendbrief die verduidelijkt hoe het “hoofdzakelijk gezamenlijk regelen van huishoudelijke aangelegenheden” precies geïnterpreteerd moet worden. Hiervoor zou het nuttig zijn om het arrest van 9 oktober 2017 van het Hof van Cassatie in acht te nemen¹².

⁹ http://www.cgra.be/sites/default/files/statistiques_asile_decembre_2015_0.pdf

¹⁰ Ministerieel besluit houdende toepassingsregelen van de werkloosheidsreglementering, §59 ([link](#))

¹¹ http://www.slrbslrb.irisnet.be/sites/website/files/slrbslrb-observatoireloyer-fr-v15-web_1.pdf

¹² Arrest Nr. S. 16.0084.N : http://www.agii.be/sites/default/files/20171009_cass.pdf

4.2. Zorg voor meer sociale woningen

Vaststellingen:

Er zijn momenteel 43 096 kandidaat-huurders voor een sociale woning in Brussel¹³. Op dit moment, volgens cijfers van de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij (BGHM)¹⁴, moeten kandidaat-huurders gemiddeld 7 jaar wachten op een woning. Sinds 2005 zijn er in Brussel elk jaar gemiddeld 110 sociale woningen bijgekomen¹⁵. In Wallonië is het aantal sociale woningen sinds 2005 gedaald! In 2016 telde Wallonië 101.589 sociale woningen. In 2005 waren dit er 103.052¹⁶. Volgens de cijfers van de Société Wallonne du Logement wachten 39.464 Waalse huishoudens op een sociale woning. In Vlaanderen zijn er tussen 2005 en 2017 in totaal ongeveer 20.000 sociale woningen bijgekomen. Het aantal gezinnen op de wachtlijst voor een sociale woning is tijdens diezelfde periode echter verdubbeld, van 76.726 in 2005 naar meer dan 135.000 in 2017¹⁷. De toename van sociale woningen is dus niet voldoende.

Door deze lange wachtlijsten, is sociale huisvesting nauwelijks een oplossing voor NBMV's en ex-NBMV's. Verder kunnen minderjarigen in Brussel en Wallonië zich niet inschrijven op de wachtlijst voor een sociale woning. Zij moeten wachten tot zij 18 zijn, wat de wachttijd voor hen nog langer maakt, en ervoor zorgt dat zij ook pas later een huurpremie voor kandidaat-huurders kunnen ontvangen.

Aanbevelingen:

- ❖ Investeer in de sociale huurmarkt, via de SVK's en sociale woningen. Bouw nieuwe woningen, investeer in het onderhoud van bestaande sociale woningen, en vorder leegstaande gebouwen. Sluit partnerschappen met de privésector, door te vragen dat een deel van een nieuw gebouw(enbestand) voor sociale woningen gebruikt wordt.
- ❖ Geef minderjarigen het recht zich in te schrijven op de wachtlijst voor een sociale woning (zoals in Vlaanderen al het geval is).
- ❖ Voorzie voorrangspunten voor minderjarigen en personen met internationale bescherming, om deze kwetsbare groepen beter te beschermen tegen dakloosheid.

---

¹³ Logement social - chronique d'une décennie pour presque rien, RBDH, <http://www.rbdh-bbrow.be/spip.php?article1869>

¹⁴ <https://logementbruxellois.be/candidat/attribution/>

¹⁵ Logement social - chronique d'une décennie pour presque rien, RBDH, <http://www.rbdh-bbrow.be/spip.php?article1869>

¹⁶ Anfrie M.-N. (coord.) & Gobert O. (2016), Les chiffres-clés du logement public en Wallonie – 2016, Rapport du Centre d'Études en Habitat Durable, Charleroi, <http://cehd.be/media/1089/chiffres-cl%C3%A9s-du-logement-public-en-wallonie-2016-final.pdf>

¹⁷ Cijfers rechtstreeks ontvangen van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen.

4.3. Zorg voor meer betaalbare privéwoningen

Vaststellingen:

Het aantal woningen stijgt constant in Brussel, maar deze stijging betreft vooral dure woningen¹⁸. Als men ervan uitgaat dat een huishouden 25% van zijn inkomen voor de huur kan uitgeven, dan hebben 40% van de armste huishoudens toegang tot 1% van de Brusselse huurmarkt (tegen 1 op 10 woningen in 2004, en 1 op 4 woningen in 1997¹⁹). Er is dus een schrijnend tekort aan betaalbare woningen, ook voor NBMV's en ex-NBMV's.

Aanbevelingen:

- ❖ Behoud de controle over de huurprijzen, die sneller stijgen dan de inkomens. Maak de indicatieve roosters, die in Wallonië en Brussel gebruikt worden, **bindend**.
- ❖ Start (en geef steun aan) innovatieve projecten, die de problematiek op een nieuwe manier aanpakken (solidair wonen, kangoeroewoningen, intergenerationele woningen, tiny houses, enz.)

4.4. Versterk de strijd tegen discriminatie op de huurmarkt

Vaststellingen:

NBMV's en ex-NBMV's zijn niet alleen het slachtoffer van economische discriminatie (bv., vragen om de loonstrook te tonen, weigeren te verhuren aan mensen die OCMW-steun krijgen, enz.) maar worden NBMV's ook vaak gediscrimineerd omwille van hun herkomst, hun godsdienst, hun huidskleur, enz. Bovendien zijn er veel huurbazen die nog andere eisen stellen: zij willen bijvoorbeeld alleen aan meisjes verhuren, of alleen aan een echtpaar zonder kinderen, enz. Dit maakt de zoektocht naar een betaalbare woning voor NBMV's en ex-NBMV's des te moeilijker.

Aanbevelingen:

- ❖ Zorg ervoor dat discriminatie op de huurmarkt voldoende bestraft wordt.
- ❖ Start (en geef steun aan) sensibiliseringscampagnes om discriminatie op de huurmarkt te bestrijden.
- ❖ Bouw meer betaalbare/sociale woningen. Een kleinere verhouding tussen vraag en aanbod zal leiden tot minder discriminatie

---

¹⁸ Observatoire des loyers 2016, http://www.slr.b.irisnet.be/sites/website/files/slr-b-observatoireloyer-fr-v15-web_1.pdf

¹⁹ Observatoire des loyers 2004, http://www.slr.b.irisnet.be/sites/website/files/observatoire_des_loyers-2004.pdf

Hoofdstuk 5. Detentie en alternatieven voor detentie voor gezinnen met kinderen

5.1. Stop onmiddellijk met het opsluiten van kinderen

Vaststellingen:

In augustus 2018 werden de eerste gezinnen opgesloten in de nieuwe gesloten gezinsunits in het gesloten centrum 127bis. Dit ondanks het luide protest van meer dan 325 organisaties die zich aangesloten hebben bij de campagne van het Platform Kinderen op de vlucht en UNICEF, in samenwerking met Vluchtelingenwerk Vlaanderen, CIRÉ, Caritas International, JRS-Belgium en Amnesty International: EEN KIND SLUIT JE NIET OP. **PUNT**.

Detentie van kinderen schendt het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind. Het VN Kinderrechtencomité stelde dat detentie van kinderen om immigratieredenen altijd indruist tegen het principe van het hoger belang van het kind²⁰. De ingrijpende, nefaste impact van detentie op de gezondheid, ontwikkeling en het welzijn van kinderen is reeds herhaaldelijk aangetoond, zelfs als de detentie van zeer korte duur is en onder relatief humane omstandigheden. Het Europees Hof van de Rechten van de Mens heeft al meerdere keren geoordeeld dat het plaatsen van kinderen in gesloten centra een onmenselijke en vernederende behandeling vormt, rekening houdend met de bijzondere kwetsbaarheid van kinderen.²¹ Tot slot is detentie duur – door de initiële kosten om gesloten centra te bouwen, en daarna door de personeels- en onderhoudskosten om de centra te doen functioneren²² – en werkt detentie niet om gezinnen aan te moedigen “mee te werken aan hun terugkeer”.²³

Het Platform wijst eveneens nogmaals op het VN-Comité voor de rechten van het kind dat België oplegde om het als eerste opgesloten gezin vrij te laten, een maatregel die België weigerde te nemen.

Aanbevelingen:

- ❖ Stop onmiddellijk de praktijk van opsluiten van gezinnen met kinderen.
- ❖ Veranker een verbod op detentie van kinderen om migratieredenen in de Belgische wet.

---

²⁰ Door de ratificatie van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) heeft België zich ertoe verbonden om van de belangen van het kind de eerste overweging te maken bij alle maatregelen betreffende kinderen. Het principe van het hoger belang van het kind is bovendien verankerd in de Belgische grondwet (in artikel 22bis).

²¹ Bij voorbeeld, arresten vs België: Mubilanzila Mayeka en Kaniki Mitunga vs België (n° 13178/03, 12.10.2006), Muskhadzhiyeva e.a. vs België (n° 41442/07, 19.01.2010), Kanagaratnam e.a. vs België (n°. 15297/09, 13.12.2011).

²² In 2017 kost detentie in een gesloten centrum 192 euro per persoon per dag. Vasthouding in een terugkeewoning kost ongeveer de helft. Ter vergelijking: opvang in een open centrum kost minder dan een derde van dit bedrag.

²³ Zie Sampson, R., Chew, V., Mitchell, G., Bowring, L., 2015, *There are alternatives. A handbook for preventing unnecessary immigration detention (revised edition)*, International Detention Coalition.

5.2. Ontwikkel (en verbeter de) alternatieven voor detentie

Vaststellingen:

In België worden twee alternatieven voor detentie toegepast: thuisbegeleiding (zonder juridische detentiebeslissing) en vasthouding in de Terugkeer- of FITT-woningen. Andere alternatieven voorzien in de wet, de zogenaamde “preventieve maatregelen om verdwijningen tegen te gaan” (meldingsplicht; storten van een borgsom; afgeven van (een kopie van) de identiteitsdocumenten) worden momenteel niet of nauwelijks²⁴ toegepast.

De Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken noemde het falen van deze alternatieven als reden om te benadrukken dat detentie in een gesloten centrum (of in de gesloten gezinsunits) noodzakelijk is als sluitstuk van een effectief migratiebeleid. Dit terwijl er nooit daadwerkelijk werd geïnvesteerd in de alternatieven, en de werking nooit werd geëvalueerd.

De praktijk van "thuisbegeleiding" bestaat de facto uit één gesprek met gezinnen; opvolging gebeurt slechts als de gezinnen daar actief voor vragen. In 2017 werden 118 families uitgenodigd voor een eerste gesprek, 69 % bood zich aan en 13% tekende de overeenkomst in het kader van “thuisbegeleiding”.²⁵

Wat betreft de terugkeuwoningen, stelt het Platform vast dat het aantal verdwijningen uit de terugkeuwoningen van jaar tot jaar daalt (30% in 2017, tegen 35%, 38% en 49% in 2016, 2015 en 2014, respectievelijk). Een evaluatie zou dit nader kunnen verklaren en pistes uitwerken om het alternatief te versterken.

Bovendien stelt het Platform vast dat de detentiebeslissing die aan de vasthouding in de Terugkeuwoning (en in een gesloten centrum) voorafgaat, geen analyse inhoudt van de situatie en de noden van het gezin en de individuele gezinsleden, wat nochtans verplicht wordt door het Europees wettelijk kader.

Aanbevelingen:

- ❖ Evalueer de praktijken van de bestaande alternatieven voor detentie: de thuisbegeleiding en de terugkeuwoningen. Op basis van deze evaluatie, herzie de huidige praktijk en maak de nodige investeringen zodat deze alternatieven kunnen slagen.
- ❖ Werk de andere alternatieven, die reeds voorzien zijn in de wet – meldingsplicht, storten van een borgsom, afgeven van (een kopie van) de identiteitsdocumenten – uit in de praktijk.
- ❖ Verzeker dat alle detentiebeslissingen, die leiden tot opsluiting in terugkeuwoningen (en momenteel ook in de gesloten gezinsunits), een individuele analyse bevatten van de noodzaak, willekeur en proportionaliteit van de detentiemaatregel tegenover het doel van de detentie, in licht van de kwetsbaarheden van de betrokken individuen. Veranker deze verplichte, individuele analyse van de noodzaak van detentie expliciet in de wetgeving voor alle potentieel vastgehouden.

---

²⁴ De meldingsplicht wordt tot nu toe enkel gebruikt in het kader van de SEFOR-procedure. De twee laatste mogelijkheden, de borgsom of het afgeven van (een kopie van) de identiteitsdocumenten worden momenteel niet gebruikt.

²⁵ Bron: Dienst Vreemdelingenzaken, 30 mei 2018.

5.3. Scheid geen gezinnen (in het kader van detentie en/of terugkeer)

Vaststellingen:

In het kader van een terugkeerprocedure worden er nog altijd gezinnen gescheiden.²⁶ Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer één of meerdere volwassenen familieleden gedetineerd worden in een gesloten centrum en de rest van het gezin in een terugkerwoning. Soms blijven de minderjarige kinderen, al dan niet met een ouder, in vrijheid leven. In 2016 werden *minstens* 43 personen van hun kinderen (en soms ook van hun partner) gescheiden door hun opsluiting in een gesloten centrum.²⁷

Meestal wordt de schuld van de scheiding bij de ouders gelegd: zij zouden een “gevaar voor de publieke orde” vormen, worden verdacht van “fraude” tijdens de procedure, of veroorzaakten een “incident” in de terugkerwoning of het opvangcentrum.

Het gebeurt ook soms dat een deel van een gezin teruggestuurd wordt naar een derde land terwijl een gezinslid zich nog op het grondgebied bevindt.

Door familieleden van elkaar te scheiden, schendt België het artikel 8 van het EVRM en artikel 9 van het IVRK. Familieleden van elkaar scheiden gaat in tegen het principe van het hoger belang van het kind. Enkel wanneer de scheiding in het belang van het kind kan zijn, bijvoorbeeld in geval van mishandeling van het kind, laat het IVRK toe dat een kind van zijn ouders gescheiden wordt.²⁸ De scheiding bezorgt kinderen hevige stress, wat leidt tot slapeloosheid, gewichtsverlies, sociaal isolement, slechte schoolresultaten. De situatie boezemt de ouders ook angst in, wat kan leiden tot depressie en zelfs zelfmoordneigingen.²⁹

Aanbevelingen:

- ❖ Stop met de praktijk van het scheiden van gezinnen door één of meerdere gezinsleden vast te houden in een gesloten centrum.
- ❖ Scheid een gezin enkel en alleen indien dat in het hoger belang van het kind is, bij voorbeeld in geval van mishandeling. Bij vermoeden van kindermishandeling, schakel de bevoegde diensten van de integrale jeugdhulp/Aide à la jeunesse (AAJ) en jeugdrechtbank in.
- ❖ Reken ook grootouders en (volwassen) broers of zussen tot het kerngezin indien zij hier daadwerkelijk toe behoren.

---

²⁶ Zie: Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2016, *In wiens belang? Gezinnen gescheiden door detentie – analyse van 2016 (interne nota)*. Van der Vennet, L., 2015, *Detentie van kinderen in gezinnen in België : analyse van de theorie en de praktijk*, Platform Kinderen op de Vlucht.

²⁷ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2016, *In wiens belang? Gezinnen gescheiden door detentie – analyse van 2016*

²⁸ Artikel 9, §1 van het IVRK.

²⁹ Bail for Immigration Detainees, 2013, *Fractured childhoods: The separation of families by immigration detention*

Bijlage 1.

Platform Kinderen op de vlucht – Plate-forme Mineurs en exil

Korte analyse: Ongerustheden, aanbevelingen en schendingen van het Kinderrechtenverdrag

Betreffende de wetsontwerpen 2548 en 2549 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en van de wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen

Ongerustheden en aanbevelingen

Voorafgaande opmerkingen met betrekking tot alle voorgestelde wijzigingen

Meerdere artikels van het wetsontwerp zullen, alhoewel ze geen specifieke betrekking hebben op kinderen, toch ook zeker een impact hebben op hun bescherming en rechten. Wij brengen deze hier enkel kort ter sprake brengen en verwijzen u voor meer informatie door naar de overzichtsnota van de ngo's, en naar de specifieke nota's van Ciré, Vluchtelingenwerk Vlaanderen en Myria.

Wet van 15 december 1980

1. De onafhankelijkheid van het Commissariaat-Generaal voor de Vreemdelingen en Staatlozen is in gevaar.

Om te garanderen dat elk verzoek op internationale bescherming correct wordt behandeld, is het primordiaal dat het Commissariaat-Generaal voor de Vreemdelingen en Staatlozen (CGVS) volledig onafhankelijk kan oordelen. Verschillende toevoegingen in het voorgenoemde wetsvoorstel brengen deze **onafhankelijkheid in gevaar**, zoals de tijdelijke inschakeling van personeel van andere instanties (in art. 57/7 ter §2 3°) en de mogelijke inmenging in het werk van het Commissariaat door de minister of zijn gemachtigde (in art. 57/6 §2 3°). **Deze artikelen moeten verwijderd worden.**

2. Behandelingsprocedures van verzoeken tot internationale bescherming worden versneld en beroepstermijnen ingekort, voor vele situaties. Ook kinderen zullen van zulke inperkingen het slachtoffer worden.

In het wetsontwerp is een lange lijst van situaties opgenomen (in art. 57/6/1), waarin het CGVS **versneld een beslissing** kan nemen over een verzoek tot internationale bescherming. Ook de **termijnen om in beroep** te gaan zullen in al deze gevallen erg verkort worden (in art. 39/57). Deze bepalingen zullen ook, en mogelijk nog in ergere mate, **verstreckende gevolgen hebben voor kinderen** die een verzoek indienen, samen met hun ouders of individueel. Bij voorbeeld, punt h) in art. 57/6/1§1 vermeldt o.a. dat een verzoeker die zich "zonder gegronde reden niet zo snel mogelijk bij de autoriteiten heeft aangemeld of geen verzoek om internationale bescherming heeft ingediend", in een versnelde procedure terecht komt. Veel kinderen weten bij aankomst niet hoe en waar je asiel kan aanvragen. Daarna is er tijd nodig om het vertrouwen van het kind te winnen, om bewijselementen te verzamelen en complexe situaties te kunnen onderzoeken, dit alles met de hulp van een goede tolk en voldoende kwalitatieve rechtsbijstand. Als kinderen in een versnelde procedure terechtkomen, lijkt dit een bijna onmogelijke missie, wat de kwaliteit van de asielprocedure in gevaar brengt. Wij vragen dus dat **kinderen en andere kwetsbare personen** van de bepalingen m.b.t. versnelde behandelingsprocedures **vrijgesteld worden**.

3. Medewerkingsplicht en de disproportionele bewijslast voor kinderen om hun geloofwaardigheid te bewijzen.

Het wetsontwerp stelt dat het de **medewerkingsplicht** van de asielzoeker verduidelijkt. Echter, door de verschillende artikelen hieromtrent wordt de bewijslast voor de asielzoeker disproportioneel, zeker voor kinderen. Artikel 48/6 §1 stelt dat het ontbreken van bewijs omtrent identiteit of nationaliteit een "negatieve indicatie vormt met betrekking tot de algehele geloofwaardigheid". Vele kinderen starten hun vlucht zonder documenten of verliezen ze onderweg, vaak omdat ze afgenomen worden door smokkelaars. Als een smokkelaar de documenten van een kind afneemt, zal dat kind zijn/haar kansen op bescherming zien krimpen. Het

wetsontwerp introduceert in art. 48/6 §2 de verplichting om de originele identiteitsdocumenten af te geven, zonder dat de aanvrager deze terug kan krijgen voor het einde van de procedure. Dit kan veel kinderen, die door hun parcours weinig vertrouwen hebben gekregen in de instellingen, afschrikken. De 3de paragraaf (art. 48/6 §3) stelt dat er verwacht wordt dat de asielzoeker alle bewijsstukken laat vertalen naar één van de drie landstalen, of naar het Engels. Hoe gaat een minderjarige hiervoor betalen? Een kwetsbare minderjarige zonder middelen zal meer moeite hebben om zijn verhaal te bewijzen en zal dus minder, of niet, beschermd worden. Ook zal het CGVS het recht krijgen om aan de asielzoeker te vragen om alle gevraagde elementen direct voor te leggen, “wat ook hun drager is”. Dit betekent dat het CGVS toegang kan vragen tot sociale netwerken, telefoons, computers, enzovoort. Gezien de manier waarop tieners sociale netwerken gebruiken, zouden deze niet als betrouwbare informatie mogen worden gebruikt in het onderzoek naar hun geloofwaardigheid. De toegang tot hun gsm en andere is ook een aantasting van het privéleven van kinderen. Deze artikelen houden geen rekening met de **specifieke kwetsbaarheid van kinderen**, hun beïnvloedbaarheid, de impact van trauma en de onvolledige rijping van hun hersenen. Door het introduceren van de concepten van “eerste land van asiel” en “veilig derde land” verhoogt men ook nog de bewijslast die op de schouders van de kinderen ligt (zie punt 4 en 5). Wij vragen dat de **wijzigingen van artikel 48/6 worden geschrapt** en dat het voormalige artikel 48/6 wordt behouden.

4. Het concept van “Eerste land van asiel” maakt een grondig onderzoek onmogelijk.

Het wetsontwerp introduceert een ontvankelijkheidstoetsing in het geval er sprake zou zijn van een “eerste land van asiel” (art. 57/6 §3 1°). De beslissing hierover moet door het CGVS binnen 15 werkdagen genomen worden. Dit kan leiden tot een beslissing tot beëindiging van de asielprocedure. Gezien de complexiteit van de situaties van kinderen en het grondige onderzoek dat nodig is om de effectieve bescherming in het zogenaamde “eerste land van asiel” na te gaan, kan dit artikel leiden tot onbeschermd kwetsbare minderjarigen. Wij pleiten ervoor dat **kinderen en andere kwetsbare personen expliciet worden vrijgesteld van het concept van “eerste land van asiel”**.

5. Het concept van “veilig derde land” maakt grondig onderzoek onmogelijk en veroorzaakt een disproportionele bewijslast voor kinderen.

Het wetsontwerp introduceert een nieuw concept van “veilig derde land” (in art. 57/6/6). Zonder hier in detail te gaan, geven wij aan dat dit concept problematisch is voor alle personen die een verzoek om internationale bescherming indienen – zeker in combinatie met de wijzigingen m.b.t. de bewijslast die zal liggen bij deze personen (zie punt 3 hierboven). Wij pleiten ervoor dat het concept van “**veilig derde land**” wordt geschrapt uit het wetsvoorstel, of toch minstens, dat **kinderen en andere kwetsbare personen expliciet worden vrijgesteld** van deze bepalingen.

6. Het kader voor administratieve detentie van vreemdelingen wordt onvoldoende gepreciseerd, met als gevolg een groter risico op detentie van meer mensen, inclusief kinderen.

Het kader voor administratieve detentie van vreemdelingen wordt onvoldoende gepreciseerd. Een definitie van het “risico op onderduiken” werd nu voor het eerst opgenomen (in art. 1), maar is veel te ruim. De gronden voor detentie zijn veel te breed, dus toepasbaar op veel mensen, inclusief kinderen! Wij zijn erg ongerust dat door deze tekortkomingen er meer kinderen vastgehouden gaan worden (in de FITT-woningen, in het Transitcentrum Caricole, en ook in het nieuwe gesloten centrum voor gezinnen met minderjarige kinderen naast Brussels airport en het huidige gesloten centrum 127bis). Kinderen horen **nooit** thuis in een gesloten centrum. Wij vragen dat een **verbod op detentie van kinderen voor migratieredenen** verankerd wordt in de wet.

7. Wij verwelkomen de verankering van het hoorrecht voor kinderen bij het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS); maar dit hoorrecht geldt niet voor de Dienst Vreemdelingenzaken.

Het artikel 57/1 rond “**Gehoor van begeleide minderjarigen**” zorgt voor een stevige verankering van het hoorrecht van kinderen bij het CGVS. Bovendien wordt er ook gemeld dat het hoger belang van het kind “een doorslaggevende overweging” is “die de Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen moet leiden tijdens het onderzoek van het verzoek om internationale bescherming”. Aangezien de registratie van een

verzoek om internationale bescherming gebeurt bij de DVZ, alsook de registratie en alle eventuele onderhouden m.b.t. verblijfsaanvragen om humanitaire of medische redenen, moeten de bepalingen m.b.t. tot het **hoorrecht** en het **hoger belang** van het kind **ook gelden voor de Dienst Vreemdelingenzaken**.

Verder pleiten wij ook nog voor het uitbreiden en aanpassen van enkele bepalingen zoals, bij voorbeeld, de minderjarige vreemdeling moet tijdens alle persoonlijke onderhouden **bijgestaan worden door een advocaat én een vertrouwenspersoon**, en niet enkele tijdens het eerste onderhoud. Enkele elementen die in de Memorie van Toelichting werden opgenomen, ontbreken in het wetsontwerp, zoals de vereiste dat een verklaring van kinderen **niet tegen hun ouders** kan gebruikt worden, een bepaling dat **ouders niet kunnen eisen aanwezig te zijn** bij het horen van hun kinderen, en de vereiste dat **kinderen adequaat moeten geïnformeerd worden** over hun rechten.

8. Wij verwelkomen de mogelijkheid om notities van het gehoor door het CGVS op te vragen. De termijnen m.b.t. het opvragen van de notities en het meedelen van de opmerkingen zijn echter te kort. Kinderen zullen dus in de praktijk niet van dit recht kunnen genieten.

Het artikel 57/5/quater betreft procedures m.b.t. **notities van het gehoor door het CGVS**. Deze notities zijn van bijzonder belang in het geval van kinderen en vormen een belangrijke procedurele waarborg: de notities kunnen gebruikt worden om zich ervan te verzekeren dat het **gesprek aangepast was aan het kind**, dat er geen misverstanden waren, dat er geen suggestieve vragen gesteld werden, enz.

Echter, de **termijnen voor de aanvraag van de notities** (2 werkdagen) en voor het **geven van opmerkingen** (8 werkdagen) zijn **veel te kort**. Het zal in de praktijk zeer moeilijk zijn voor een minderjarige om binnen de 2 werkdagen een volwassene (voogd, advocaat, enz.) te vinden, die de aanvraag voor de notities voor hem/haar onmiddellijk kan indienen. Ook de termijn voor het indienen van de opmerkingen is volgens ons te kort. Een voorbeeld ter illustratie: een NBMV die verblijft in een opvangcentrum in Bovigny en een voogd heeft in Brussel (360 km verderop), heeft een tolk nodig om de notities van het gehoor te kunnen begrijpen en hierop te kunnen reageren. Voor de meeste talen duurt het minstens enkele dagen om een tolk te vinden; soms kan dit oplopen tot twee maanden. Toch moeten de NBMV, de voogd en de tolk een moment vinden, binnen de acht dagen, buiten de schooluren, om samen te zitten, de notities te lezen, en eventuele opmerkingen op papier te zetten en over te maken aan het CGVS. De termijnen in dit artikel moeten dus **verlengd worden**, tot **minimum 7 werkdagen** om een aanvraag voor de notities in te dienen, en tot **minimum 15 werkdagen** om eventuele opmerkingen mee te delen.

Wet van 12 januari 2007

1. Er zijn nieuwe bepalingen die kunnen leiden tot beperking of intrekking van opvang. Een ander artikel maakt het voor kinderen, en andere kwetsbare personen, mogelijk om in de noodopvang terecht te komen.

Een beperking of intrekking van het recht op opvang van begeleide of niet-begeleide kinderen, zoals bepaald in art 4 §1, stelt hen bloot aan de gevaren van de straat en alle risico's op misbruik en uitbuiting die hiermee gepaard gaan. Het recht op opvang moet een onvoorwaardelijk recht blijven. Wij vragen dat niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (**NBMV**) en **gezinnen met minderjarige kinderen**, omwille van de inherente kwetsbaarheid van kinderen, **vrijgesteld worden** van deze nieuwe bepalingen.

Noodopvang is nooit aangepast aan de noden van asielzoekers, en zeker niet die van (begeleide of niet-begeleide) kinderen. Het is de verantwoordelijkheid van de overheid om de nood aan opvangplaatsen te anticiperen en om mechanismes met bufferplaatsen op te zetten om snel en adequaat te kunnen reageren op een eventuele verhoogde instroom. Wij pleiten er voor dat **art. 18 m.b.t. noodopvang wordt geschrapt**.

2. Een kind dat alleen asielaanvraag indient heeft recht op opvang, maar dit geldt niet voor zijn/haar ouders en broers en zussen.

In art. 2° 5, voegt het wetsontwerp een recht toe voor een begeleid kind om alleen een verzoek tot internationale bescherming in te dienen. Wij vragen dat er in dit artikel een recht op opvang toegevoegd wordt voor de ouders en broers en zussen.

3. Materiële hulp voor kinderen zonder wettig verblijf kan nu “uitbested” worden aan partners; zonder garanties voor een minimale kwaliteit van deze materiële hulp (die bestaat uit opvang én begeleiding).

Ter herinnering, het recht op materiële hulp aan gezinnen zonder wettig verblijf is het gevolg van een principearrest van het Grondwettelijk Hof van 22 juli 2003 (toen Arbitragehof) dat oordeelde dat een kind en zijn gezin, ook als zij onwettig op het grondgebied verblijven, recht hebben op een waardig leven. Sindsdien bepaalt het artikel 57§2 van de OCMW-wet dat een minderjarige en zijn gezin die onwettig op het grondgebied verblijven, kunnen genieten van een maatschappelijke hulpverlening die beperkt is tot de materiële hulp die nodig is voor de ontwikkeling van het kind.

In artikel 60, alinea 2 wordt aangegeven: “Deze materiële hulp wordt toegekend binnen de collectieve opvangstructuren die door het Agentschap (Fedasil) of een partner waarmee het Agentschap een specifieke conventie heeft afgesloten voor de opvang van de minderjarigen bedoeld in lid 1 worden beheerd.” Aangezien deze hulp nu kan “uitbested” worden aan Fedasil partners, vragen wij dat er in dit artikel wordt gestipuleerd dat de materiële hulp bestaat uit **opvang én begeleiding**, meer bepaald **“tweesporenbegeleiding”**. Wij verwijzen hier naar het Koninklijk besluit van 1 juli 2006, dat tweesporenbegeleiding als volgt omschrijft: “Binnen de drie maanden na hun aankomst in het door het Agentschap aangeduid federaal opvangcentrum, wordt er met de minderjarige en de persoon/personen die hem/haar begeleiden een sociaal begeleidingsproject opgesteld aangaande ofwel het onderzoek van de wettelijke procedures die een eind kunnen stellen aan hun illegale verblijf, ofwel de hulp bij vrijwillige terugkeer”. (Cf. Koninklijk besluit van 1 juli 2006 tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 juni 2004 tot bepaling van de voorwaarden en de modaliteiten voor het verlenen van materiële hulp aan een minderjarige vreemdeling die met zijn ouders illegaal in het Rijk verblijft).

Schendingen van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Artikel van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind	Artikel van het wetsvoorstel (wet van 1980)	Artikel van het wetsvoorstel (wet van 2007)
Art. 3 – <i>Het belang van het kind moet de eerste overweging vormen.</i>	1, 48/6, 57/6/1, 57/6/6	2°5, 4, 18, 37
Art. 6 – <i>Recht op leven, de Staten moeten de ontwikkeling van het kind waarborgen</i>	1, 57/6/6	4, 18, 37
Art. 8 – <i>Bescherming van de familiebetrekkingen</i>		2°5
Art. 9 – <i>Recht om niet gescheiden te worden van de ouders</i>		2°5
Art. 12 – <i>Recht van het kind om zijn mening te kennen te geven</i>	57/1	
Art. 16 – <i>Recht op privéleven</i>	48/6	
Art. 19 – <i>De Staten beschermen het kind tegen alle vormen van geweld</i>	1, 48/6, 57/6/1, 57/6/6	4, 18
Art. 22 – <i>Specifieke bescherming voor vluchtelingenkinderen</i>	1, 48/6, 57/6/1, 57/6/6	4, 18
Art. 24 – <i>Het recht op de hoogst mogelijke graad van gezondheid</i>	1, 57/6/6	
Art. 28 – <i>Recht op onderwijs</i>	1, 57/6/6	
Art. 32 – <i>Bescherming tegen economische exploitatie</i>		4§1
Art. 34 – <i>Bescherming tegen seksuele uitbuiting</i>		4§1
Art. 37 – <i>Bescherming tegen foltering, en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling, recht op vrijheid</i>	1	

Plate-forme mineurs en exil Platform kinderen op de vlucht

Plate-forme Mineurs en exil - Platform Kinderen op de vlucht

Kiekenmarkt 30, 1000 Brussel

02/210 94 91 | kinderenopdevlucht@sdj.be

Het **Platform Kinderen op de vlucht** is een nationaal, tweetalig netwerk van 55 organisaties die werken rond en met kinderen in migratie. Sinds 1999 werkt het Platform voor een betere toekomst voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) en kinderen in gezinnen met precair of zonder wettig verblijf dankzij coördinatie, sensibilisatie, training, onderzoek en structureel beleidswerk.

www.kinderenopdevlucht.be